

?El desencaix constitucional

«Una Espanya que no vol ser canviada. Amb una monarquia quasi intocable com a factor d'estabilitat i amb un estat que descentralitza la gestió però no el poder polític real. Aquesta és l'oferta, si més no, a curt i a mig termini»

Amb quaranta anys, i els ho dic perquè em toca ben de prop, es pot ser encara jove o bé es pot començar a ser vell i tenir les formes de fer de qui ja es troba en la tardor vital. La Constitució, que just aquest dijous ha celebrat quatre dècades de vida, és al segon grup. És probable que, en el moment dels treballs de redacció, la incipient democràcia espanyola no es pogués permetre ni vencedors ni vençuts. Que aleshores no hi hagués cap altra sortida viable (o, si més no, no traumàtica i mínimament endreçada) per deixar enrere l'Espanya en blanc i negre del feixisme que menjar-se uns quants gripaus.

Però també és ben cert que el text no s'ha actualitzat com caldria, que alguns melons que aleshores no es van voler obrir -com ara el de la monarquia- no té sentit que segueixin tractant-se com a temes tabú l'any 2018, i que allò que es va dissenyar com una oportunitat -cas del títol VIII i la distinció entre nacionalitats i regions- s'ha deformat fins a ser insignificant. Aquest és, hores d'ara, un diagnòstic compartit per una gran majoria de catalans i també per una bona part dels espanyols

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/168193/constitucio/tots/ja/no/satisfa/ni/meitat/dels/espanyols>) .

Passa, però, que hi ha por al canvi, i ho hem vist aquest dijous al Congrés en els actes presidits pels reis i els principals líders polítics espanyols

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/168368/felip/vi/reivindica/constitucio/sense/autocritica>) sense un bri d'autocrítica i amb molt d'homenatge a Joan Carles I -un personatge que segueix sumant ombres-. El nucli dur dels poders de l'Estat, i això vol dir el PP, el PSOE i Cs però també el poder judicial, l'alt funcionariat i l'establishment econòmic, són refractaris a obrir el debat.

És comprensible que qui va sortir més ben parat del repartiment de cartes de la Transició no vulgui que la partida del 78 acabi i les cartes es tornin a repartir, perquè és possible que la composició de la taula canviés o altres jugadors en sortissin més ben parats. El poder espanyol, i lamentablement l'acompanya bona part de la ciutadania, està exercint el seu dret a no ser canviat. I Vox és un nou argument.

Això fa que el procés català sigui difícil de resoldre des del diàleg i la negociació. Hi ha, a Espanya, un corrent de pensament -entre els que tira del carro hi ha el polítleg osonenc instal·lat a Madrid Lluís Orriols (<https://twitter.com/ricardoibarra84/status/1061564617552523264?s=09>) - que afirma que no hi ha solució, que el conflicte català és un element estructural, a estones més o menys inflammat, i que toca conviure-hi sense aspirar a resoldre-ho. És allò de la *conllevancia* ortegiana posat al dia.

Lamenten que no hi ha solució i dispensen l'esquerra espanyola per no lluitar per projectar un marc diferent al de la dreta. Una dispensa que, com deia, es veu accentuada amb l'espantall de Vox que, com tots les tares de l'Espanya contemporània -i això ja no ho diu Orriols, sinó d'altres com Lluís Bassets (<https://twitter.com/lbassets/status/1069336706070077440?s=19>) , Enric Hernández (<https://www.elperiodico.com/es/opinion/20181203/articulo-enric-hernandez-visceras-arma-politica-7181719>) o Ignasi Guardans (<https://twitter.com/iguardans/status/106934417163332224?s=19>) -, és culpa del procés i la seva insistència. No fos cas que ells haguessin de fer una mica d'autocrítica de les dues darreres dècades.

Una Espanya que no vol ser canviada. Que afirma i exigeix el seu dret a seguir sent una

realitat nacional indissoluble, amb una monarquia quasi intocable com a factor d'estabilitat i amb un estat que descentralitza la gestió però no el poder polític real. Aquesta és l'oferta, si més no, a curt i a mig termini. I, per ara, una majoria de catalans la rebutgen.

El resultat, a les portes del primer aniversari de les eleccions del 21-D, és un estat de dret intermitent, que queda en suspens quan es toca os, i una governabilitat difícil a Catalunya. El bloqueig pressupostari i les protestes del sector públic davant un Govern de perfil baix en donen fe en un context d'una desconfiança i una desorientació política que no atenuen ni la vaga de fam ni la imminència del judici.

El catalanisme, ara mutat en independentisme, ha estat durant 35 dels darrers 40 anys, un factor d'estabilitat de la política espanyola. S'ha compromès en els moments més delicats, ha estat moderat en les demandes i ha garantit majories quan calia calma per fer front a la tempesta. A canvi, n'ha obtingut ben poca cosa.

No només a nivell material, sinó a nivell emocional, en el terreny de l'empatia i comprensió que tant agrada rebre als independentistes i que explica que s'encimbellin ara figures com Ramón Cotarelo o Bea Tategón. Les celebracions dels 40 aniversari de la Constitució són un nou episodi de distància emocional, d'una llunyania de les centralitats que encara espera una via (la única transitable) de desencaix.